



CARRETERES SECUNDÀRIES

BRU ROVIRA  
PERIODISTA

**Visita** Aquesta setmana el recentment elegit president del Paraguai després d'un cop d'estat parlamentari, l'home de negocis Horacio Cartes, visita Espanya en una gira europea. Se l'espera amb els braços oberts, malgrat que el seu model econòmic d'agroindústria aconsegueix grans beneficis per a una minoria a base de la destrucció i la pobresa del país

## Preu, benefici: la venjança és molt cara

**B**artomeu Melià és un sa-  
vi mallorquí, jesuïta de  
81 anys, que viu envoltat  
de llibres. Només la seva  
biblioteca particular a la  
ciutat d'Asunción, al Paraguai, on va  
arribar el 1954, disposa de més de  
14.000 volums dedicats exclusivament  
al món guaraní, que és la seva  
especialitat. Premi Bartolomé de las  
Casas, Melià no és només un home  
de lletres, ja que a la seva afició pels  
llibres, les llengües indígenes i l'es-  
criptura, s'hi ha de sumar un extens  
treball de camp que va poder assa-  
borir el seu moment més feliç quan,  
gràcies al general Stroessner, que el  
va expulsar del país –“*Este hombre  
que se preocupa por los indios solo  
hace que molestar*”, deia el dictador–,  
va tenir l'oportunitat de viure  
amb un grup indígena acabat de  
contactar, els Enawuene Nawe, que  
s'ha de traduir com a Homes Heus  
Aquí Autèntics. “Hi vaig estar tres  
anys. Vivia com ells. Em pintava cada  
dia i anava completament despullat,  
només amb les ulleres posades...”  
Melià va contactar amb aquest grup  
acompanyant Vicente Cañas, també  
jesuïta, que s'hi va quedar per morir-  
hi el 1987, quan els terratinents el van  
fer assassinar perquè els feia nosa.

El genocidi que va començar el  
1537 amb la conquesta, diu Melià,  
ha continuat durant els darrers 400  
anys i continua ara amb l'expulsió  
dels indígenes i dels camperols de  
les seves terres per dedicar-les al  
cultiu a gran escala. La dependència



Els camperols són expulsats de les seves terres per dedicar-les al cultiu a gran escala. ARA

que avui té el país als terratinents i  
els estrangers és fins i tot més gran  
i igual de destructiva, afirma Melià,  
que la que hi havia abans de la inde-  
pendència, el 1811.

Per adonar-se de la catàstrofe, ar-  
gumenta, només cal fer servir el  
sentit comú: si cada dia que passa  
l'ús de la terra està en poder de  
menys persones, si fins i tot hi ha  
terratinents, com és el cas d'un tal  
Favero, que sobrepassen el milió  
d'hectàrees, d'on surten les terres?  
Què està passant amb els centenars  
de milers d'indígenes i camperols  
que hi vivien i avui estan condem-



**Minoria**  
Hi ha algun  
terratinent  
amb més  
d'un milió  
d'hectàrees  
de terres

nats a la misèria? Aquest nou geno-  
cidi –Melià parla de genocidi i altres  
*occidis*, com són l'ecocidi i l'etnocidi–  
s'està fent amb un cinisme sense  
mesura, ja que, com ja va passar  
amb la conquesta, també es fa en  
nom del progrés, de la “civilització”.  
Tornant al sentit comú, heus aquí  
un altre fet sorprenent: l'augment  
de la riquesa que produeix el país  
fins a situar-lo entre els primers pa-  
ïsos del món en creixement –un  
14% anual– es fa sense que els rama-  
dors i *sojeros* paguin impostos. “S'ho  
emporten tot!”, s'exclama Melià.  
“El sistema està dissenyat perquè la

riquesa serveixi cada vegada per a  
menys persones” ¿És precisament  
aquest fet el que tant sedueix els in-  
versionistes estrangers i fa que,  
aquesta setmana, Rajoy i els diri-  
gents de la UE vulguin rebre amb la  
catifa vermella el nou president  
elegit després d'un cop d'estat parla-  
mentari que va depositar l'antic bisbe  
Lugo, un home que podia ser un  
perill per a l'agroindústria i el capi-  
tal estranger?

Melià torna al món guaraní per  
explicar la dimensió de la tragèdia,  
el cinisme i la crueltat d'aquesta no-  
va colonització: per al guaraní, diu,  
la terra és la *teko*; *teko* vol dir ma-  
nera de ser, d'estar, costum; la ter-  
ra, per tant, no és només un siste-  
ma de producció, és l'espai de vida  
segons la nostra manera de ser. Sen-  
se terra no hi ha *teko*. El sistema  
econòmic guaraní es basa en el *jo-  
pói*, que vol dir mans obertes, reci-  
procitat; el treball crea les condici-  
ons per a la vida social i la festa. En  
guaraní *preu* es diu *tepy*, que vol dir  
venjança. Quan diuen “Es molt car”,  
*hepy eterei*, diuen literalment “La  
venjança és molt cara”, és un siste-  
ma de reciprocitat negativa.

Sense *jopói*, el creixement de  
l'economia de mercat regida pel  
*preu* ens condemna al *tepy*, la ven-  
jança destructora que significa el  
benefici immens d'un petit grup en  
perjudici del bé comú. Terratinents,  
narcotraficants, depredadors, eco-  
cides, genocides, evasors de capital:  
el pitjor model, la gran passió civi-  
litzadora del segle XXI.